

»SLOVENE« velja po osti na vsi strani Jugo-slavijske in v Ljubljani: za celo leto naprej . K 240.— za pol leta 120.— za četrt leta 60.— za en mesec 20.— Za inozemstvo celote na K 480.—

== Sobotna izdaja: == za eno leto 40.— za inozemstvo 60.—

SLOVENE

== Cene inseratom: == Enostopna petina vrsta mali oglasi po K 4.— in K 5.—, veliki oglasi nad 45 mm višine po K 8.—, poslana itd. po K 12.—.

Pri večjem naročilu popust. Izhaja vsak dan izvenredni ponedeljki in dnevi po prazniku ob 5. uri zjutraj.

Mesečna priloga: Vestnik SKS.

Uredništvo: v Kopitarjevi ulici št. 6/III. No opisi se ne vračajo; neizplačana pisma se ne prejema. Uredn. tel. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 8. — Račun poštne bran. Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglaš., avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herz. 7583.

Žrtev svetovnega miru.

Pariz, 20. novembra.

Vprašanje omejitve oboroževanja veslel na morju in na kopnem je stopilo na washingtonski konferenci za nekaj časa v ozadje, ker se je otvorilo zasedanje komisije, ki se bavi z daljnjezhodnim problemom. Dokler se namreč med 8 večjimi in manjšimi državami, ki se teh posvetovanj udeležujejo, ne sklene sporazum glede na daljnjezhodne dežele, ni mogoče doseči končnega rezultata v takozvanem razorožitvenem vprašanju.

Pravzaprav gre pri tem vprašanju izključno za Kitajsko na eni ter Ameriko, Japonsko in Angleško na drugi strani, deloma bosta imeli tehtno besedo tudi Francija in Portugalska, ki imata tudi nekaj kitajskega ozemlja v svoji lasti.

Kakor so dalekovidni politiki predvidevali kitajsko vprašanje, ki je samo po sebi izredno zapleteno, ne bo prizadevalo tistih težkoč, kakor so to mnogi predpostavljali. To pa zato ne, ker ameriški državni tajnik Hughes pri otvoritvi daljnjezhodne komisije nikakor ni zavzel nepomirljivega stališča nasproti Japonski, ampak je izrecno priznal n en »posebni položaj tik pred vratmi Kitajske«. Sicer je postavil zahtevo, da naj imajo vse velesile enak dostop do kitajskega trga, oziroma enake ugodnosti v industrialnem in trgovinskem oziru, vendar se Japonski ne sme odreči nekega posebnega interesa na zapadni obali tihega morja. Kako naj se to razume, to nam povedo najljubše Japonci sami.

Sicer so japonski zastopniki zelo rezervirani in svojih kart še niso pokazali; oni dobro vedo, da vseh enako skomina po bogatih naravnih bogastvih ogromne kitajske dežele in da se pohlep vseh spričo strahu enega pred drugim ne bo dal potolažiti drugače, nego da si velesile na podlagi medsebojnih koncesij na navidezni podlagi »spoštovanja kitajske neodvisnosti« celo deželo lepo medseboj razdelijo. Vendar pa se dajo japonske zahteve iz časopisja že danes v precej jasnih konturah razbrati in te so:

1. Šantun, oziroma Kiaučav Japonska izprazni na podlagi posebnega dogovora s Kitajsko samo.
2. Posebne pravice Japonske v Mongoliji in Južni Mandžuriji se imajo ohraniti, na vsak način mora imeti Japonska v rokah od nje zgrajeno mandžursko železniško progo in suvereniteto nad Port Arturjem, ki bi se pa mogel razorožiti, ako se sicer dovolijo Japonski tozadevne druge koncesije, tihoče se protektorata nad tema provincama.
3. V Sibiriji hoče Japonska tako dolgo ohraniti svojo sedanjo pozicijo, dokler je ogrožena od ruskega boljševizma.
4. Tibet naj se osvobodi kitajske kontrole.
5. Glede 18 provinc, ki tvorijo Kitajsko v pravem pomenu besede, bo Japonska doprinesla tiste žrtve, katere bodo doprinesle ostale velesile.

Cesar Japonci ne povedo, pa je lahko ugantiti, da so namreč pripravljeni, ako se Mandžurija in Mongolija odslej mednarodno priznati večalimeni kot bodoči naseljavni teritorij Japonske, dati Ameriki in ostalim velesilam proste roke, da svobodno eksploatirajo 18 »neodvisnih« kitajskih provinc. Seveda Japonci v tem slučaju tudi ne bi več ogrožali zapadne obali Tihega oceana, kar je za Ameriko glavno. V takem slučaju Japonski ni treba odpovedati se svoje alijanse z Angleško, temuči bi se le-ta samo revidirala in razširila v angleško-japonsko-ameriško zvezo, koje podlaga bi bila v točnosti skupaj domjenjena gospodarsko-politična eksploatacija Kitajske. Pa tudi če ne pride do take široke alijanse, ampak samo do posebnega dogovora glede tega, kako »gospodarsko dvigniti« Kitajsko in ji pomagati, »da preodoli notranjo anarhijo«, bi bil to velik profit za omenjene tri največje sile na svetu.

Na konferenci je Kitajska seveda tudi zastopana. Njen oficijelni zastopnik Sze je predložil konferenci točne predloge, ki v 10 točkah vsebujejo 1. princip popolne te-

ritorialne, politične in upravne neodvisnosti Kitajske, 2. priznanje enakih ugodnosti v industrialnem in trgovinskem oziru za vse velesile, 3. uničenje vseh dosedanjih tajnih pogodb med državami, katere se tičejo Kitajske, uničenje vseh privilegijev, ki nasprotujejo kitajski suvereniteti in katerih so dozdaj bili deležni inozemci na kitajskem teritoriju, 4. revizija vseh takih prav v smislu principov občega prava, 5. brezpogojno spoštovanje kitajske nevtralitete v slučaju kakšne vojske.

Komisija za proučevanje daljnjezhodnega vprašanja pa kitajskih zahtev, naj bodo po naravnem pravu še tako upravičene, ni sprejela za podlago svojim posvetovanjem, marveč bo vzela v pretres vsa posamezna vprašanja, ki interesirajo velesile, v tistem obsegu, ki je potreben, da se takozvane »pravice« evropskih držav zavarujejo. Velesile se ne mislijo odreči niti tistim teritorijem, ki so jih dobile v obliki časovno neomejenih koncesij (Hongkong) niti eksteritorialnim pravicam svojih

državljanov pod pretvezo anarhije na Kitajskem niti pravicam pridobljenim na podlagi najema (Makao), niti raznim svojim »interesnim sferam« (Mandžurija, Junnan, kjer gospodarijo Francozi itd.), niti koncesijam, ki so bile podeljene posameznim privatnim družbam na osnovi privatnega prava.

Kitajska je seveda nasproti temu brez vsake resnične odporne sile. Ona na konferenci niti ni enotno zastopana, ker je južna Kitajska poslala v Washington svoje zastopnike, upolnomočene od kantonske vlade, ki s pekinškimi delegati ne soglašajo in zastopa radikalno stališče. Mirorljubno in pridno kitajsko ljudstvo ječi pod samovoljo nešteti generalov, ki so ustanovili vsak v svoji provinciji svojo samovlado. Vsled tega se bodo velesile v Washingtonu kaj lahko sporazumele na račun nesrečne dežele, ki jo bodo lahko izžemale, dokler se zopet ne spro ob svojem plenu. To se imenuje — svetovni mir...

Mejniki za Prekmurje.

Dolnja Lendava, 19. nov. 1921.

Železnice Murska Sobota—Hodoš. Kameni bi morali biti gotovi v kolikor mogoče kratkem času. Mariborska razmejitelna komisija je končala svoje delo na štajerski meji še po 15 mesecih. Zdi se, da namerava razmejitelna komisija za Ogrsko hitreje dovršiti svoje delo, ker se ji mudi z mejniki.

RAZMEJITVENA KOMISIJA ODSLA IZ VARAŽDINA.

Čakovec, 18. nov. 1921.

ske in Madžarsko. Kakor smo izvedeli, tudi tam ne bo imela stalnega sedeža, ampak se bo vedno selila v bližnja mesta od dotične meje, ki jo misli pregledovati. Od časa do časa pa namerava priti nazaj pregledavati tehnično delo, ki se bo opravljal med tem na pregledanih in določenih mejah. Zato je v Varaždinu ostalo samo nekaj tehnične osobe.

Novo notranje posojilo.

Belgrad, 21. nov. (Izv.) O vprašanju pogajan glede posojila v Angliji finančni minister dr. Kumanudi in vlada še vedno molčita in ne dasta od sebe nobenega poročila. Pač pa predlaga finančni minister najetje novega notranjega posojila v znesku štirih milijard kron proti 6 procentnemu obrestovanju.

Kriza brez konca.

Belgrad, 21. nov. (Izv.) Pogajanja radikali in demokrati so še vedno na mrtvi točki. Niti ena niti druga stranka noče popustiti v vprašanju notranjega ministrstva. V četrtek bo imel radikalni klub sejo, na kateri naj se končno odloči, ali ostane sedanja koalicija ali ne. Večina radikalec je na stališču, da mora Pribečević na vsak način iz notranjega ministrstva.

V soboto, 26. t. m. bo imel tudi ministrski klub sejo, na kateri se bo odločilo o nadaljnjem postopanju kluba.

Belgrad, 21. nov. (Izv.) Zdi se, da hoče Pašić zavleči krizo kabineta do 11. decembra, ko se bo v Belgradu vršil kongres radikalne stranke. Na kongresu bo radikalni klub dobil nadaljne smernice za vodstvo državne politike. Takrat se bo tudi odločilo, če bo še ostala sedanja koalicija ali ne.

Belgrad, 21. nov. (Izv.) Pooblaščen od svojega kluba je Ljuba Davidović poslal ministrskemu predsedniku pismo, v katerem odklanja vso odgovornost demokratskega kluba in izjavlja, da se morajo pogajanja takoj končati, da bo mogel pričeti parlament z rednim delom.

MUSLIMANI ZA DOSEDANJO KOALICIJO.

Belgrad, 21. nov. (Izv.) Danes je kralj Aleksander sprejel v avdienci muslimanskega poslanca Kurbegovića, ki mu je poročal o delu v zakonodajnem odboru. Kurbegović je izjavil kralju, da je za nadaljnje

delo nujno potrebno, da se obdrži sedanja koalicija.

Sklep Zveze narodov glede Albanije.

Pariz, dne 21. nov. Svet zveze narodov je odobril nastopno resolucijo: Ko je svet zveze narodov vzel na znanje ekspozice angleške vlade o informacijah, katere so jo napotile, da je zahtevala sklicanje sveta zveze narodov v svrhu, da prouči položaj, ki je nastal vsled tega, ker so čete kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev vkorakale v Albanijo, da more ukreniti vse potrebno, kar bi bilo eventualno treba ukreniti po zahtevanju zastopnikov vlade SHS in albanske vlade, ko je skupščina zveze narodov 3. oktobra t. l. priznala velesilam pravico določiti albansko mejo in ker je poslaniška konferenca dne 9. novembra t. l. določila Albaniji meje iz leta 1913., določene na londonski poslaniški konferenci z nekaterimi malimi izjemami in ker je sedaj meja Albanije določena, in je potrebno, da se zvezi narodov zaječi spoštovanje mej, jemlje svet zveze narodov na znanje izjavo ministrskega predsednika kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, da je kraljevina pripravljena ukreniti vse potrebne priprave za neposredno evakuacijo vsega Albaniji dodeljenega ozemlja. Istotako jemlje svet zveze narodov na znanje zagotovitev obeh držav, da bosta živeli v dobrem sosedstvu, t. j. da ne bosta dali niti direktnega niti indirektnega poudarka za pokrete, ki bi ogrožali mir med obema državama. Svet zveze narodov si šteje v srečo, da more ugotoviti pomirljiv zadržanje kraljevine SHS in Albanije, kateri more prerokovati srečno bodočnost. Svet zveze narodov se je odločil, v soglasju s sprejeto resolucijo z dne 6. oktobra poslati na jugoslovensko-albansko mejo enketno komisijo, ki bo poročala svetu zveze narodov o umaknitvi čet kraljevine SHS in čet Albanije na eni strani, na drugi strani pa zasedbo demarkacijske črte, določene z odlukom poslaniške konference dne 8. novembra t. l. Svet zveze narodov se obvezuje omogočiti komisiji, da bo mogla delati na to, da se pri evakuaciji ne bodo vršili neljubi incidenti. Komisija bo predlagala svetu zveze narodov, kaj naj bi se ukrenilo v svrhu da se preprečijo incidenti pri izpraznitvi.

Generalni štrajk v Primorju.

Trst, 20. nov. (Izvir.) Vsa pogajanja med industrijo in kovinarji v Julijski Benečiji so se razbila. Delavstvo je pristalo na 10 odstotno znižanje plač za pogodbeno delo in neke druge ureditve, a podjetniki so vztrajali na svojih prvotnih zahtevah. V soboto zvečer je nato svet delavskih zvez proglasil generalni štrajk vseh vrst delavstva v Julijski Benečiji. — Industri-jalci so pa v tem sklenili posebno pogodbo s fašistovsko delovno zbornico temeljem 15 odstotnega znižanja mezd za pogodbeno delavstvo. »Belo« delavstvo se generalnemu štrajku ne pridruži.

Gorica, 21. nov. (Izv.) Generalni štrajk v Liguriji traja dalje. Splošni železniški štrajk se širi; železničarji v Neaplju so sklenili, izvesti štrajk do skrajnih mej. — Vlada grozi z odpustom štrajkujočih železničarjev v zmislu zakona iz l. 1907.

Rim, 21. novembra. Železničarska stavka v neapelskem okrožju se nadaljuje, toda zdi se, da ni več tako trdna, ker je osrednji sindikat železničarjev, ki se je izjavil proti splošni stavki, ne podpira. — Kljub agitaciji je uspelo v neapelskem okrožju vladi, da je energično izvedla svoje ukrepe in s tem zavarovala promet, ki funkcionira sedaj popolnoma normalno. Drugi dan splošne stavke v Liguriji je potekel brez incidentov. Sicer je v Italiji situacija normalna. Stavka delavstva Julijske Benečije ni popolna, ker se je del delavstva že pogodil z delodajalci.

Otvoritev pokrajinskega posvetovalnega odbora v Julijski Benečiji.

Trst, 20. novembra. Minolo soboto, dne 19. t. m., se je v Trstu prvič sešel novoustanovljeni pokrajinski posvetovalni odbor pod predsedstvom generalnega civilnega komisarja sen. Mosconija. V svojem otvoritvenem govoru je Mosconi veličal voljo vlade, da se kolikor mogoče prilagodi željam in potrebam novih pokrajin in doseže v upravi sodelovanje prebivalstva. Naglašal je obsežne naloge posvetovalnega odbora in napovedal da se poleg štirih že obstoječih tehničnih odborov (juridično-upravni, gospodarsko-trgovski, finančni in pristaniško-železniški) ustanovi še tehnično-šolski odbor. Za funkcije posvetovalne komisije in tehničnih odborov se je ustanovilo posebno tajništvo. Kar tiče delovnega programa posvetovalnega odbora, predlaga, naj se združijo predsedniki teh odborov z generalnim komisarjem in omenjenim številom posvet. komisije v poseben odbor, ki naj takoj sestavi program najnujnejših vprašanj in ga predloži komisiji.

Po Mosconijevem govoru je takoj vstal zastopnik komunistov posl. Tuntar in pod oster protest proti načinu, kako hoče vlada s posvetovalnimi in neodgovornimi komisijami ovekoveti necivilni in zločinski sistem, s katerim se vlada Julijske Benečije. Odklonil je sodelovanje in prepustil maščevanje za vse zločine vlade, fašizma in državnih organov nad prebivalstvom bodočim dogodkom, ki jih zgodovina nedvomno pripravlja. Nato je Tuntar zapustil zbornico.

Nato je posl. Zanolla razkril formalne pomanjkljivosti v ustroju posvet. komisije. Za njim je govoril sen. Mayer.

Nato je dobil besedo poslanec dr. Wilfan, ki je izjavil, da smatrajo Slovani posvet. komisijo kot dobro znamenje vsaj v toliko, da čuti vlada potrebo, da si pri upravi zagotovi sodelovanje prebivalstva in da je dana v komisiji Slovanom prilika, vsaj za kontrolo in opozicijo, ako že sodelovanje ne bi bilo mogoče. V komisiji, kjer bosta prvič sedeli skupaj obe narodnosti, bo tudi prilika, da se Italijani in Slovani bolje spoznajo med seboj in da se odstranijo nesporazumljenja. Slovani vživajo zdaj v teh pokrajinah v vsem javnem življenju, posebno pa v narodnem, jezikovnem in šolskem pogledu tako postopanje, ki nasprotuje svečano danim obljubam.

Tudi v tej komisiji so Slovani zastopani, ni ter je bil n. pr. izmed meščanov izvoljen v tehnične odbore en sam Slovan. (Posl. Zanolica: »A ta velja za desetle«) Govornik želi, da se to nesorazmerje popravi.

V imenu socialnih demokratov je izjavil posl. Puecher, da bodo socialni demokrati sodelovali tako v komisiji kakor v tehničnih odborih.

Nato je odgovarjal sen. Mosconi, ki je med drugim izjavil, da ni nasproten želji dr. Ilfana glede nadaljnjega imenovanja slovenskih strokovnjakov v tehnične odbore. —

Washingtonska konferenca.

Pariz, 21. nov. (Izv.) Iz Washingtona se poroča, da je francoski ministrski predsednik Briand sprejel italijanskega delegata Schannzerja, ki bo v plenarni seji konference jutri v imenu Italije podal daljšo izjavo. Kakor se čuje, bo Schanzer med drugim izjavil, da Italija odobrava omejitve oborožitve na suhem v Evropi, ker upa, da bo na ta način dosegla jamstva proti Jugoslaviji.

ČEHI PROTI KARLOVI APANAŽI.

Praga, 21. nov. (Izv.) Vest, da hoče poslaniška konferenca naprtili tudi češkoslovaški plačevanje apanaže razkralju Karlu, je povzročila veliko ogorčenost. Vsi listi izjavljajo, da bo proti takemu poskusu nastopil ves češkoslovaški narod.

ČESKO POSOJIL V AMERIKI.

Praga, 21. nov. (Izv.) Ameriški Čeh Vopicka je pri ameriških bankah in tamkajšnjih Čehih izposloval državno posojilo za Češkoslovaško v znesku dve in pol milijardi češkoslovaških kron.

STAVKA NA DUNAJSKI BORZI.

Dunaj, 21. nov. (Izv.) Z ozirom na zakonski načrt, ki ga je predložil finančni minister dr. Gürtler, da morajo obiskovalci borze plačati mesečno 100 zlatih kron, je prišlo danes na borzi do razburljivih prizorov. Borzijanci so sklenili, da bodo preprečili vsak promet na borzi. Vodstvo borze je takoj sklicalo sejo, na kateri se je izjavilo solidarnim z borzijanci in je sklenilo, da se borza zapre, dokler vlada ne umakne svojega predloga ali ga vsaj toliko ne izpremeni, da bi bil sprejemljiv. Na Dunaju počiva tudi clearinški promet. Zastopniki bank so se priključili borzijancem.

VELIKA EKSPLOZIJA V KINEMATOGRAFU.

Berlin, 21. novembra. Kakor javljajo iz Harburga, se je na kinematografski predstavi, kateri je prisostvovalo več sto otrok, dogodila strašna eksplozija. Dosegal so našli 11 trupel. Devet težko ranjenih so odpeljali v bolnišnico, kjer jih je osem umrlo.

Občni zbor

ORLOVSKE PODZVEZE V LJUBLJANI ZA LETO 1921/22.

Pred enim mesecem se je ustanovila Jugoslovanska orlovska zveza, h kateri so pristopili vsi slovenski in hrvaški odseki. Za enkrat se pretežna večina orlovskih odsekov obstaja v Sloveniji in ti odseki so po svojih zastopnikih zborovali v nedeljo dne 20. t. m. v Ljudskem domu v Ljubljani. Celodnevno zborovanje je nudilo veliko zadovoljenje vsem sodelujočim, ker je razodelo veliko moč organizacije in njen neprestani napredek. —

Ob 8. uri je bila sv. maša za udeležence z lepim govorom P. Ramšeka v jezuitski kapeli, na-

to se je v Ljudskem domu otvoril pod vodstvom predsednika Podzveze, Josipa Pirca, občni zbor, na katerem je bilo zastopanih 150 odsekov. Iz tajnikovega poročila smo posneli, da je predsedstvo s svojimi 14 delavnimi odseki, 84 rednimi (in dve žalni) sejami in v 2 sejah vodstva, s sodelovanjem v zvezi Orlic in Slov. kršč. soc. zvezi ter v oboru za katoliške shode izvršilo veliko kulturno delo. Izdalo je številne publikacije, izvedlo 6 organizatoričnih tečajev, izlet v Strasbourg, nebroj revizij in obiskov v odsekih in okrožjih in rešilo s pomočjo pisarne 3096 dopisov itd. Od lani je priraslo 48 odsekov, 8 je še nedelavnih, 4 pa so prenehali. Vseh odsekov je v Podzvezi 205. Da bo mogoče napredovati, se razširi delokrog in pravice okrožij, ravnateljstvo tudi pomnoži plačano osobje Podzveze. Blagajnikovo poročilo izkazuje preko 2.000.000 K prometa in 68.000 K premoženja. Poročilo uredništva »Mladost« sproti dolgo debato, kako pridobiti več sotrudnikov in plačujočih naročnikov. »Mladost« naj vzgaja Orle z idejo kršč. solidarizma in utrjuje voljo ter ljubezen do ujedinjene naše narodne države. Zelo ugodno je poročal urednik »Orlica«, ki je splošno priljubljen in razširjen listič. Imponiralo je poročilo vadijskega zbora (podnač. Ivo Kermavnar), ki je podalo vpogled v telovadsko delo in snovanje. 26 sej, 4 tečaji, lepa knjižnica, učni pripomočki, revizije in tekme, javni nastopi (okrog 150), sloviti izlet v Strasbourg na mednarodno tekmo itd., pričča, da poleg organizatoričnega in izobraževalnega delovanja Orle z uspehom širi in izboljšuje telesno vzgojo.

Poročili organizatoričnega in prosvetnega odseka sta odkrili, kako marljivo se giblje orlovstvo na izobraževalnem polju in koliko žrtve daruje v te namene. Ob sklepu dopoldanskega zborovanja je v krepki, jedrnatih hrvaščini pozdravil predsednik Jugoslov. orl. zveze, dr. Megler, bratski zbor. Par stavkov in buren odzdrav zborujočih je pokazal, da Orli cenijo in ljubijo novega predsednika Jugoslovanskega Orla. — Naraščajski odsek je priznal da treba bolj intenzivno delati za pridobivanje in vzgojo orlovskega naraščaja. Upanje vzbuja sklep višje šolske oblasti, ki želi, naj učitelstvo tudi izven šole deluje za prosveto in telesno vzgojo, za katero je »Orle« najprimernejše sredstvo. — Predsednik Podzveze, Josip Pirc, je žel za svoje poročilo, v katerem je strnil najvažnejše uspehe orlovstva v letu 1921, navdušeno in splošno priznanje, kateremu je dal izraza najstarejši član Orla, ki je poudarjal, da delovanje brata Pirca zasluži tem večjo zavaljo in splošno priznanje, ker je s vojo neusahljivo energijo, iskrenim navdušenjem za stvar in neprecenljivimi žrtvami vodil orlovsko delo v najtežji povojni dobi, ko je ležalo vse na tleh in je bilo treba iz razvalin zbuditi novo življenje. Občni zbor je nato priredil brau predsedniku viharno ovacijo. — Pri volitvah je bila soglasno izvoljena kandidatska lista predsedstva. Članarino je zvišal občni zbor na 2 K mesečno za člana (Podzvezi).

Na akademiji, ki je za tem sledila, so pokazali naraščajniki, gojenke, Orli in Orlice nove proste vaje, 5 članov pa dve slikoviti skupini. Dečki so izvajali slikovite in obenem izdatne vaje (4) lepo, vendar deloma manj natančno; ljubke vaje (štiri) deklice s praporc, prav lahno potekajoče; člani (5 vaj) moško, odrezano, pri krasno sestavljenih skupinah mestoma prehitro; izborna pa so vadije Orlice (dijakinje krožka St. Peter) svoje nove simbolično-ritmične sestave, ki vsebujejo toliko gibov v različitem ritmu, da jim smemo šteti v izreden uspeh, ako jih s toliko preciznostjo izvajajo krožek po tako kratkem času priprave.

Novoizvoljeni odbor se je konstituiral sledeče: predsednik dr. Basaj, podpredsednik vikar Zabret, tajnik Langus, blagajnik Podgoršek, gospodar Slak, knjižničar dr. Žitko, načelnik prireditvenega odseka Jos. Pirc, načelnik Ivo Kermavner, podnačelnik Rihar tajnik in knjižničar vadijskega zbora J. Hafner in odborniki brez mandata. Sestava odbora vzbuja upanje, da bo uspešno nadaljeval vsesranksko razvito delo, dobro vo-

dil naprej in navzgor domačo Podzvezo in bo v izdatno oporo Jugoslovanski orlovski zvezi.

Politične novice.

+ O znani »volovski« aferi, v katero je po poročilu »Beogr. Dnevnika« in »Politike«, torej samih demokratskih listov, prav »odlično« zapleten tudi slovenski samostojnej minister Pucelj (glej »Slovenca« od sobote op. ur.), belgrajski listi še vedno obširno pišejo. Najostrejša nastopa »Beogr. Dnevnika«, ki Pašičevega sina naravnost poziva, naj iz Belgrada in iz Jugoslavije kar izgine: »... Mi vas višje ne moremo trpeti; selite se što pre iz zemlje, selite se i vi i vaš pašenog (oni Grk, ki je trgovino posredoval). Ja (Cicvarić) vas uveravam, gospodine, ako ostanete i dalje u Beogradu, da može biti svašta! Mene, tekel, fares!« — Na g. Pucelja je prava sreča, da ni ne demokrat ne radikal, ampak samostojnej. Sicer bi tudi njega doletel kakšen konec Pašičevemu sinu namenjenega »svaštca«, ker je on tisti, ki je pogodbo odobril.

+ Kake pa sedaj? Ko smo mi in ostali opozicionelni listi pisali, da smo doživeli v albanskem vprašanju poraz in ko smo napadali vlado, ki je za ta poraz odgovorna, so letele na nas psovke in zabavljuje od vseh treh demokratskih vetrov in sapic, od »Naroda« do »Jutra« in »Ponedeljka«. Te dni pa bruhajo belgrajski demokratski listi ogenj in žveplo na Radomira Pašića zaradi znane »volovske« aferi. V enem teh napadov se vprašuje »Beogradski Dnevnik«: »Kaj bi napravilo radikalno časopisje, če bi bil g. Ljuba Davidović minister vnanjih zadev in bi pod njim doživeli »albansku sramoto«, ki smo jo sedaj dočakali pod Pašičem? Ta je huda! Kaj bodo sedaj napravili slovenski demokratje s srbskim belgrajskim »Beogradskim Dnevnikom«? Ali ga bodo proglasili za »protidržaven« list?

+ Razmerje med demokrati in radikali je klasično osvetlil Stojan M. Protić v članku o demokratski stranki, objavljenem v »Radikalu« od 19. t. m. Jedro demokratske stranke tvorijo srbijanski samostanci, ki so že od nekdaj stremili samo za tem, da onemogočijo radikalom samovlado. To so mogli samostanci doseči le v koaliciji z radikali. V koaliciji s samostanci so morali radikali veliko trpeti pod gospodstvom samostalcev, ki so svoj gospodujoči položaj vedno zlorabljali v svrhu okrepitve svoje stranke, da potisnejo radikale v ozadje. Zato so bili samostanci za princip koalicijskih vlad le tako dolgo, dokler ne bi mogli zavladati sami. Tako je bilo v Srbiji in z isto taktiko poskušajo danes v kraljevini SHS. Ko so pa radikali pokazali, da znajo sklepati koalicije tudi z drugimi strankami v novi državi, so samostanci (oziroma sedanji demokratje) hoteli vse take koalicije onemogočiti s tem, da so začeli vse druge stranke predstavljati kakor separatistične in protidržavne. V tej politiki samostalce zvesto podpira »jugoslov. demokratska stranka«, katero je ustanovil Pribičević v Sarajevu meseca februarja l. 1919. »na poznati prevaran i nelojalan način«. Pribičević je sam proglasil sebe in svojo stranko kot za edino državotvorno, sebe pa za edinega človeka, ki pozna razmere v »novih kraljih« zlasti na Hrvatskem. — Za opozicionalne stranke v »novih kraljih« je zelo razveseljivo dejstvo, da se je vendar enkrat našel v Belgradu pogumen in avtoritativen mož, ki z brezobzirno energijo trga

od Pribičevića in njegovih opredel s Srbe zasejane laži o »protidržavnosti« hrvatskih in slovenskih opozicionalnih strank.

+ Čez sedem let vse prav pride. Mililo je že nekaj tednov, odkar je na nekem shodu, na Viču menda, padla beseda o nevarnosti vojne med Japonsko in Ameriko in nam je še v živem spominu, kako se je takrat »Narod« iz nas norčeval, podtikal govorniku na tem shodu vse mogoče nečedne namene in klical po policiji. Mi smo nato molčali, čakali in pričakali. Z ozirom na potek vashingtonske konference piše namreč »Samouprava«, ki je tako srbski in belgrajski list, da mora »Narod« pred njim kar na kolena, dne 18. t. m. sledeče: »Tudi če bi se pogodili glede omejitve oboroževanja, se v praksi vendar ne bo dala preprečiti tekma med Japonci in Ameriko. Tako se bliža človeštvo, na sramoto civilizacije, novi vojni...« — Upamo, da se bo jutri klic po policiji razlegal od Knafjeve ulice do Belgrada!

+ Prisiljeno priznanje. Ne dolgo tega je v »Samoupravi« dr. Laza Marković silno napadel Sv. Pribičevića zaradi nerednosti, ki jih zlasti v Vojvodini zakrivljajo demokratski policajci in uradniki. V obrambo svojega gospoda je napisala »Demokratija«, »da se ne mogu upisivati u krivicu g. Pribičevića greške njegovih organa, jer on ne može pogadjati (uganiti) misli i namere svojih organa.« — Ta nekoliko čudni zagovor — čuden že zato, ker v vseh parlamentarnih državah odgovarja minister za svoje uradništvo — je predmet daljšega članka Protičevega članka »Radikal« od 17. t. m.), kjer pravi med drugim: »Demokratija« ni toliko kritična in razbitorita, da bi uvidela, da taka obramba ne le ne brani g. ministra, ampak odkriva bistvene napake ravno tistih načel, ki jih zagovarja g. minister in z njim vred demokratska stranka. V državi z 12 milijoni prebivalci ne more en sam minister držati vse v svoji roki in vse kontrolirati, da gre vse brzo, redno in po zakonu. Ako pa to ni mogoče, je treba najti način uprave, ki kontrolno omogoča in državljanom daje to, kar imajo pravico od države zahtevati. Od tega državljanu nimajo nobene koristi, če jih »Demokratija« ali kdorkoli tolaži, »da minister njihovih misli in namer ne more uganiti.« Državljanom je potrebna brza, pravilna in zakonita uprava, te jim pa ne more dati oni sistem (centralizem), ki ga tako ognjevitv priporoča g. minister in ki ustvarja le samovoljo, brezkontrolnost, korupcijo in zastoj v delu. Ta nesrečni sistem kviri tudi one, nad katerimi vlada, in je dobrodošel samo holostno ambicioznim ljudem, vlastoljubcem in megalomanom (domisljajcem).«

Dnevne novice.

— Brzjavka škofa dr. Jegliča Jugoslovanskemu klubu. Ljubljanski škof dr. Jeglič je poslal Jugoslovanskemu klubu sledečo brzjavko: Lepo se zahvaljujem za odlično vprašanje na ministra prosvete radi sklepa ljubljanskega višjega šolskega sveta o duhovnih vajah in o verouku v naših šolah — upam, da se ta za nas razširjivi sklep ne bo potrdil. — Jeglič, škof.

— Dr. Skaberné nadškof? Nedavno smo čitali v listih, da je vodja oddelka za prosveto in vere pokrajinske uprave postal »pušpek« preknurski; danes pa vse kaže, da je že avanziral za nadškofa. Te dni je namreč po svojem poslušnem ordinariatu, višjem šolskem svetu, razposlal na

Colomba.

Prosper Mérimée. — Poslovenil — 8. —

Parniške zveze med Korziko in Francijo tedaj še ni bilo. Polzvedovala sta po preveznih čolnih na otok, ki ga je miss Lidija sklenila na vsak način »odkriti«. Še isti dan je polkovnik pisal v Pariz, da odpove naročeno stanovanje ter se je pogodil z gospodarjem nekega čolna, ki se je odpravil proti Ajaccio. Imel je dve sobici za silo. Vkrcaj je živila; gospodar je zadrževal, da ima starega mornarja, ki je izvrsten kuhar in nima para posebno ne za zrezke; obljubljal je, da bo za gospodično prav primerno, da bo ugoden veter in lepo morje.

Vrhu tega se je pa polkovnik na hčerino željo pogodil s kapitanom, da ne vzame nobenega drugega potnika in da pristane na otoku od ene strani, od katere bi se lahko veselili pogleda na morje.

Prišel je določen dan za odhod; že jutraj je bilo vse zavito in vkrcano. Jadralnica naj bi odplula z večernim vetrom. Polkovnik je čakal odhoda in se sprehajal s svojo hčerko ob obrežju, ko stopi k nji gospodar in ju prosi, da bi smel vzeti na krov svojega sorodnika; bil je mali bratranec botra gospodarjevega najstarejšega sina. Vračal se je domov na Korziko v nujnih zadevah, pa ne more dobiti ladje, da bi odpotoval.

»Izvrsten dečko je,« je dostavil kapitan Matej; »vojak je, častnik lovec pri pehotni straži in bil bi že polkovnik, ko bi bil še »oni cesar«.

»No, če je že vojak...« je premišljeval polkovnik in hotel dostaviti: rad dovolim, da potuje z nama... ko je miss Lidija prikinila angleško:

»F. hotni častnik!«... (Njen oče je bil namreč pri konjenici, zato je prezirala vsako drugo vrsto vojaštva.) »Morda kak nevzgojen človek, ki bo imel morsko bolezen in nama skvari vs užitik vožnje!«

Gospodar ni razumel niti besedice angleščine, a zdelo se mu je, da je razumel, kaj je rekla miss Lidija z malo šobo na prijaznih ustih. Začel je o svojem sorodniku hvalni govor v treh točkah. Zaključil ga je z zagotovilom, da je dostojen človek iz družine »kaporolov«, da ne bo nič nadlegoval gospoda polkovnika, kajti on, gospodar, se obveže, da ga nastani v kak kot, kjer bi njegove navzoč... niti ne opazila.

Polkovniku in miss Lidiji se je zdelo čudno, da bi bile na Korziki družine, kjer postane sin desetnik kar tako po očetu. V svoji prostodušnosti sta mislili, da imata opravka s pehotnim desetnikom; sklepala sta, da bo to pač kak uбоga para, ki jo bi gospodar rad zastonj prepeljal. Ko bi bil častnik, bi morala z njim govoriti in z njim živeti; toda desetnik, kdo se meni zanj; saj to je nepomembno bitje in vsa njegova oblast tiči le v tem, da te nasajeni... bajonetom spremlja... kamor si ne želiš.

»Ali vašega sorodnika rada napada morska bolezen,« vpraša miss Lidija.

»Nikdar, gospodična; trd ko skala na morju in na suhem.«

»No pa ga peljite,« je odvrnila.

»Pa pa ga peljite,« je ponovil polkovnik in sprehajala sta se dalje.

Zvečer proti petim je prišel po nju kapitan Matej in ju povabil, da se vkrcata. Kot sta prišla v pristan, sta blizu kapitana čolna zagledala visokoraslega mladeniča, oblečenega v moder, do brade zapet površnik; iz njegovega zagorelega obraza, v katerem je žarelo dvojno črnih, živih, dobro razprtih oči, je sijala odkritost in lokavost. Na njegovih vptogjenih plečih, na njegovih kratkih brkih si lahko spoznal vojaka, kajti tedaj še niso bile ceste polne brk in narodna straža s svojim strumnim obnašanjem še ni prodrla v sleherno družino.

Ko je mladenič zagledal polkovnika, je snel čepico in se mu je brez zadrege v izbranih besedah zahvalil za izkazano uslugo.

»Veseli me, da vam moremo ustreči,« je rekel polkovnik in mu prijazno pokimal.

Stopil je v čoln.

»Nič ni v zadregi vaš Anglež,« je rekel mladenič v laščini čisto tiho gospodarju.

Ta pa je položil svoj kazalec pod levo oko in povsili oba kota svojih ust. Tistemu, ki razume govorico z znaki, je to pomenilo, da Anglež razume laščino in da je čuden človek. Mladenič se je malomarno nasmehnil in se dotaknil svojega čela v odgovor na Matejevo znamenje, kakor da je hotel reči, da imajo vsi Angleži nekaj narobe v glavi. Potem pa je sedel gospodarju nasproti in zelo pozorno, a ne ne-

spodobno opazoval svojo ljubko sopotnico.

»Lepo se obnašajo francoski vojaki,« je angleško pripomnil polkovnik svoji hčeri. »Lahko napravljajo častnike iz njih.« Potem pa je vprašal mladeniča francosko: »Povejte mi, dečko, pri katerem polku ste služili?«

Ta je lahno sunil s komolcem očeta krščenčevega malega bratranca ter je združujoč piker nasmeh odgovoril, da je bil pri lovskih pehotne straže, a sedaj prihaja od sedmega lahkega.

»Ste bili pri Waterloo? Mladí ste še pač.«

»Oprostite, gospod polkovnik, to je moja edina bitka.«

»Ta šteje za dve,« je dostavil polkovnik.

Mladí Korzičan se je vgriznil v ustnico.

»Papa,« je rekla miss Lidija angleško, »vprašaj ga no, ali Korzičani ljubijo svojega Bonaparteja.«

Predno pa je polkovnik prestavil vprašanje v francoščino, je mladenič odgovoril v dosti dobri angleščini, dasi z malo tujim naglasom:

»Saj vendar veste, gospodična, da ni nihče v svoji domovini prerck. Mi, Napoleonovi vojaki, ga morda ljubimo manj kakor Francozi. Kar tiče mene, jaz ga ljubim in občudujem, če sta bila tudi moja in nje gova hiša v medsebojnem sovraštvu.«

»Vi govorite angleško,« se je začudil polkovnik.

»Zelo slabo, kakor vidite.« (Dalje.)

vsa šolska vodstva pastirski list, v katerem razglasa okrožnico ljubljanskega škofa dr. Jegliča o načinu cerkvene proslave državnih in narodnih praznikov. (Škof. list št. 9.) Na koncu pa dostavlja: Ker je v tej okrožnici govor samo o himni »Pravde Bog« — »Bože pravde« (razlaga odredbe) v slovenskem prevodu, se odreja, da naj učenci in učence pojejo v cerkvi vse tri določene himne t. j. »Bože pravde«, »Ljuba naša domovina« in »Naprej zastava slave«, kakor hitro se jih dobro nauče, najdalje od 2. polletja naprej, vsako v izvirnem besedilu. — Čuden mora biti okus gospoda dr. Skaberneta, ki prosto vojaško koračnico, v kateri se junak posavlja od svoje matere in ljubice, postavlja v eno vrsto s svečano himno našega kraljevskega doma. Tudi mu ni padlo v glavo, da je cerkev najmanj primeren kraj za kakšno bojno pesem krvavega značaja, ki bi jo mogel kvečjemu tak esteti kakor je n. pr. gospod Ribnikar, smatrati za himno. V cerkvah se bo seveda pela tudi zanaprej le tista himna, ki jo predpisuje naš cerkveni poglavar škof dr. Jeglič in sicer v slovenskem jeziku, ne pa, kar si je izmislil naš najnovejši »celssimus«, gospod dr. Skaberneta.

— **Ribnica.** Pretekli četrtek so se tu vršile volitve v krajni šolski svet za Ribnico, ki obsega 4 občine v Dolenjo vas, kamor spadajo tudi 3 ribniške vasi. V Ribnici je šlo za to, da se demokrati polaste šolskega sveta, odkoder bi osvajali svojo namišljeno domeno meščansko šolo. Prišlo je na voliče par demokratov, predno so se te volitve pričele, ogledovat situacijo, pa ko so videli polnoštevilni odbori, so obupali in odkurili so jo, predno so se volitve pričele. Le namestnik državnega pravdnika znani Žvanin je hotel vrniti 4 liberalne glasove, pa je žalostno pogorel. V Dolenji vasi je pa šlo za to, da si krajni šolski svet osvoji SLS, ker doslej je bil v nasprotnih rokah. Enoglasno so bili izvoljeni pristaši SLS. Nasprotniki se niti prikazali niso. In zastopniki ljudstva hočejo držati pravice do šole, ki je in mora ostati ljudska last.

— **Iz zaupnega sestanka SKS.** Včeraj so imeli Samostojneži zborovanje v Ljubljani. Navzoč je bil minister Pucelj. Po zborovanju je peljal svoje najzvestejše zaupnike v gostilno, kjer je plačal dva štefana. Potem je pa svoje pristaše navduševal s tem, kako ga je kralj baje milostno sprejel in kakšno veliko važnost boja polaga nanj in na njegovo stranko. Izjavljal je, da JDS nima simpatij do SKS, da bo pa ta vendar zmaga, če bodo vsi člani držali skupaj tako, kot je treba. Jako dobro pa pristojno gospodu ministru Pucelju pristno samostojno pridruženje, s katerim je svoj »ekspoze« zabeleževal pri vsakem stavku. Zelo karakteristično se je tudi izjavljal o ministrskemu predsedniku Pašiču. Če imajo pristaši SKS količjak pameti, bodo uvideli, da jih Pucelj vleče za nos. Ker je pa plačal za dva štefana pristne slovenske kapljice, so bili z njim vsi zadovoljni. Pil je pa na njegovo račun tudi pristaš SLS, ki nam je to poročilo prinesel.

Zdravniško društvo v Mariboru. V četrtek, dne 24. t. m. ob 18. uri se vrši v Mariboru v hotelu »Pri Zmorcu« odbojna seja »Zdravniškega društva v Mariboru«. Z ozirom na izredno važni dnevni red se vsi člani odbora vljudno vabijo, da se sestanka udeležijo.

— **Razmejitve v Banatu.** Danes 22. t. m. prične komisija za določitev meje med Jugoslavijo in Mažarsko v Banatu s svojim delom.

— **Kočevski Nemci za srbske radikale.** Kakor poroča kočevski »Radikal«, so pri občinskih volitvah v Brigi (Niedertiefenbach) zmagali radikali popolnoma in do bili občno v svoje roke, v Novih lazih (Hinterberg) pa so dobili od 16 odbornikov 8.

— **Promocija.** Na dunajski visoki šoli za poljedelstvo, gozdarstvo in kulturno tehniko je promoviral 14. t. m. inženjerjem kulturne tehnike g. France Urbas.

— **Opozarjanje dijakov iz zasedenega ozemlja,** da v dosego dovoljenja za potovanje na božične počitnice vložijo že sedaj pismene prošnje naravnost na italijansko delegacijo v Ljubljani, ker bo sicer prepozno. Drugi način je brezuspešen.

— **Popravek.** V zadnji nedeljski številki naj se v poročilu o seji višjega šolskega sveta bere: »...po informacijah, ki jih je prejel od šolske oblasti zgodila krivica...« namesto: »...informacijah, ki jih je prejel od šolske oblasti, zgodilo...«

Gospodarstvo.

Janko Jovan:

Vzroki in pobijanje draginje.

Po dolgem toženju o neznosnih cenah vseh predmetov ljudske prehrane je vse čakalo na zboljšanje v jeseni, ko pridejo prvi pridelki na trg. To pričakovanje se je zdelo opravičeno, ker letina ni izpadla tako slabo, kakor se je balo, nasprotno so bili rezultati glede kvantitete povoljni, a glede kvalitete boljši od vsakega pričakovanja. Ne da se tajiti, da je tudi pričetek žetve opravičeval pričakovano pocenitev, kajti če tudi ni ta hotela nastopiti

kar naenkrat, vendar so kazale cene ob vstopu v žetev prav vidno tendenco navzdol. Približno v času, ko se je pričelo govoriti o izpraznitvi Baranje, pa je tendenca v cenah krenila v čisto nasprotno smer. Naravno je, da vsak pojav, ki provzroča neprijetne posledice, vzbuja nezadovoljnost, išče krivce, pravih in namišljenih, ter da prizadeti kličejo vlado na pomoč. Kmetu se očita v takih prilikah, da pretirava, trgovcu, da hoče s starimi zalogami po visokih cenah odirati, in vladi, da ničesar proti draginji ne ukrene. Tudi vlada postane nervozna; izdaja nove navedbe o pobijanju draginje, o občinskih sodiščih, da se s tem vsaj pred maso konsumentov zavaruje pred očitki. Če pa gledamo vpliv navedbe, ki je že precej časa v veljavi, opazimo, da je draginja rastla vključ vladni uredbi nemoteno naprej in dosegla višočino, kakor je nihče pričakovali ni mogel.

Če hočemo pojave draginje objektivno presojati, nam prav nič ne koristi zvrčati krivdo na posamezne sloje, temveč se moramo edino le vprašati, ali stojte cene naših pridelkov v sorazmerju komponent, ki tvarjajo nižje ali višje cene. Predvsem se moramo zavdati, da imamo prosto trgovino, da stojimo z zunanjim svetom v trgovskih odnosih in se zato moramo pokoriti principom, ki v svetovni trgovini odločajo. Naše cene ne morejo biti nižje, kakor jih trgovci lahko doseže zunaj. Cene zunaj pa določa kurz tujega denarja in cene svetovnih tržišč.

V kolikor smo živi v sorazmerju s svetovno tržno pariteto, moremo nam dokazati zunanje borze. Vzemimo notiranje na njujorški borzi. Dokler ostane pri nas nepremenjen kurz dolarja in na borzi nepremenjeno stanje notiranja, cen, toliko časa tudi pri nas zunanji trg ne provzroča sprememb. Če pa gre cena zunaj preračunana v naš denar kvišku, potem ima v prosti trgovini nujno posledico rastočo draginjo. Cena žita v dolarjih je sicer na njujorški borzi stalno padala, a dolar pri nas je rasel neprimerno huje, kot je znašalo padanje cen; končna posledica je bila in je morala biti podražitev. En bushel pšenice (tipa Hard Winter št. 2), t. j. okoli 35 kg. je notiral na njujorški borzi dne 21. julija 151½ centov, dne 19. avgusta 147½ centev, dne 11. oktobra 138½ c., dne 21. oktobra 132½ c., dne 28. okt. 119 c., dne 5. novembra 110 c., tedaj neprestano padanje. Ako bi pri taki konjunkturi kurz dolarja pri nas ne rasel, padale bi cene tudi pri nas, ker bi pri onemogočenem izvozu ponudbe presegale povpraševanje po blagu. Toda naša valuta je pričela padati in vse tuje so se stalno dvigale. Dolar je notiral 21. julija 163 K, dne 19. avgusta 177 K, dne 11. oktobra 242 K, dne 21. oktobra 283 K, dne 28. oktobra 295 K in dne 5. novembra 350 K. Ako izračunamo ceno pšenice glasom notiranja na njujorški borzi in notiranja kurza dolarja, potem bi znašale cene pšenice z voznino, a brez .arine aproksimativno dne 21. julija 9 K, dne 19. avgusta 9.50 K, dne 11. oktobra 11.70 K, dne 21. oktobra 13.10 K, dne 5. nov. 13.80 K. K tem cenam ni pristeti niti izdatki za zavarovanje, niti zguba na obrestih, niti trgovčev zaslužek. Naše borze žal ne poslušajo tako, da bi nam bilo mogoče njihova notiranja vzeti za podlago primerjanja k gornjim cenam pa so bile v Vojvodini koncem julija 9.40—9.50 K, avgusta 9.60—10.40, septembra 10.50, 11. septembra 11—11.50, oktobra 11.50—12.50, pričetkom novembra 13—13.40 K; tem cenam pa moramo pribiti še prevozne stroške do namembne postaje. Trenotno valovanje notiranja na zunanjih trgih, kakor tudi trenutni porast ali padec tuje valute pri nas nima sicer še dejanskega vpliva, ki bi bil takoj izražen v cenah živil, a stalna tendenca valovanja cen zunaj in stalna tendenca kurzov tujih valut v gotovi smeri ne more ostati brez vidnega vpliva na tvorjenje naših cen, kakor nam navedeni slučaji očitno dokazujejo. Celokupni pojav nam daje najboljši dokaz o svetovnem izenačenju cen na gotovi pariteti. To izenačenje je bilo za nas, ko nam je züriska borza neprestano javljala, kako pada vrednost naše krone za nas glede cen živil, osodepolno ter privedlo do neprenosljive draginje, ki pa ni prav nič drugega, kot izraz svetske tržne paritete. S tem, da smo sprejeli princip proste trgovine, podvrgli smo se neizprosnim ekonomskim principom, katere ne morejo nikake prisilne odredbe zadrževati, dokler smo v prostem trgovskem odnosu z zunanjim svetom. Ker pa država itak ščiti domače proizvode z gotovo izvozno carino, morajo stati naše cene za znesek te carine celo pod svetovno tržno pariteto, kadar izvažamo. Izvoz se zagovarja kot najuspešnejše sredstvo za povzdigo valute, a konsument ga smatra za vzrok draginje. To prihaja odtod, ker je naš izvoz mogoč le pri nizki vrednosti naše valute, a draginja nesporno sledi padanju vrednosti denarja. Izvoz in draginja se pojavljata tedaj istočasno, vendar pa izvoz ne provzroča draginje. Če je izvoz tolik, da vpliva na zboljšanje valute, potem se ne da oporekati, da more le po živahnem izvozu nastopiti odjenje draginje. Nasprotno naziranje izvira le od nepoznanja zvez med gospodarskimi pojavi, kakor sem jih zgoraj označil.

Ako bi naša država ne potrebovala niti uvoza industrijskih produktov in ne imela plačilnih obveznosti v tujih valutah, potem bi ji bilo lahko rešiti vprašanje draginje. Če se bi bilo lahko rešiti vprašanje draginje, če se bi pro meje v deželi, ki pridelava veliko več, kot

potrebuje, morajo cene hipno pasti. Potem nam tudi ne more biti tolikega pomena, kako zunanji trg ocenjuje vrednost našega novca. Žalibog so razmere drugačne. Potrebujemo uvoz, in sicer uvoz, ki predstavlja milijarde, imamo plačilne obveznosti zunanji, zato pa moramo težiti po zboljšanju našega denarja, in ker je izvoz eno glavnih sredstev za zboljšanje, moramo iz narodnogospodarskega stališča biti za izvoz. Če pa isto priznava tudi vlada ter spodbuja trgovce k izvozu, potem se vendar ne sme hudovati nad trgovci, če izvažajo. Da pa izvažajo trgovci samo tedaj, če mu izvoz prinaša korist, je menda umljivo, in umljivo tudi to, da mu pri izvozu nihče ne misli diktirati cen, katere naj zahteva od inostranskega kupca. Trgovcu je tedaj popolnoma na prosto dano, ali placira svoje zaloge na domačem ali na tujem trgu. Če obstoja ta prostost, potem je logično, da se bo držal trga, ki mu nudi večje koristi. Kljub temu računa trgovec z dejstvom, da je izvoz mogoč samo tedaj, če so gotovi pogoji dani, vsled česar tudi v času izvoza ne zanemarija domačega trga ter oddaja, v kolikor ga pri tem ne teži riziko in drugi stroški, blago toliko ceneje. S tem pa je varovana svetovna tržna pariteta. Postaviti se pa na stališče, imeti prosto trgovino, imeti prost izvoz, ta izvoz celo pospeševati, ist časno pa zahtevati oddajati blago na domačih trgih po gotovo predpisani ceni, znači tajiti upravičenost izvajati v praksi, kar teoretično priznavamo za upravičeno. Znači dalje trgovca napeljevati k zanemarjanju domačega trga, kar mora imeti le zakonito trgovanje, takozvano »trgovino pod roko«, za posledico.

Niti najmanj nimam namena z zgornjim izvajanjem zagovarjati izkoriščevanje in draginjo, hotel sem samo poudarjati, da pri sedaj obstoječih razmerah proste trgovine, če se ista konsekvntno izvaja, ne more biti pri vednem padanju kurza druge posledice, kot podražitev. Če se našim finančnikom posreči spraviti krono kvišku, bo prav tako kot sedaj draginja, logična posledica v naši prosti trgovini pocenitev. Zato pa je praktično vzeto pobijanje posledic ob pristupitvi obstoja vzrokov brezuspešno. Prisilne navedbe morejo poedince zadeti, a splošnega stanja zboljšati ne morejo, kot ga še doslej zboljšale niso. Zato ponavljam še enkrat: dokler stojimo na principu svetovnega izenačenja tržnih cen, in to je naravna posledica proste trgovine, toliko časa bo padanje in dviganje naše valute odločevalo na podražitev oziroma pocenitev, in to zlasti pri vseh predmetih, ki tvorijo naš izvoz.

Če pa nismo v stanju zboljšati valute, potem nam ne zadoščajo uredbe, potem je treba globlje poseči; potem znači, da moramo svetovno tržno pariteto zavreči. Svetovno tržno pariteto pa moremo zavreči samo z odstranitvijo proste trgovine in prostega izvoza. Ali je pa vlada v stanu to izvršiti, je drugo vprašanje. Enkrat že je hotela vzeti izvoz v svojo upravo, a ta poizkus se ji je izjalovil, danes se zdi, da se tega vprašanja niti lotiti ne upa in je tudi težko pričakovati, da bi se ga pri sedanjih razmerah upala spraviti v pretres. Tako ni čuda, če se bo še nadalje pobijalo draginjo, a vzrok draginje se bo puščal v miru. Prihodnost bo po mojem trdnem prepričanju dokazala, da je tak boj zoper draginjo, kot se ga vodi sedaj, — ničev.

BORZA.

Zagreb, 21. nov. (Izv.) Devize: Pešta 33, Berlin 112—116, Italija 1290—13, London 1250—1270, Pariz 23, Praga 332—335, Dunaj 515—520, Curth 58—59. — Valute: nemške marke 128—135, dolarji 320—323.

Curth, 21. nov. (Izv.) Devize: Pešta 0.57, Berlin 197, Italija 2210, London 2130, Newyork 581, Pariz 3840, Praga 560, Dunaj 0.18, Zagreb 1.70, Varšava 1.87, Bruselj 3715.

g Izvoz živine v Italijo dovoljen. Ministrstvo za kmetijstvo in vode v Beogradu brozjavno obvešča, da je italijanska vlada dovolila uvoz naše živine v Italijo pod pogojem, da se ista v Trstu in Ankoni pokolje. To se objavlja zainteresiranim v zvezi z razglasom z dne 20. oktobra t. l., št. 8398 (vet.). Uradni list št. 129, radi ravnanja.

g Obratno ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani razpisuje dobavo 200 vagonov hrastovih drv. Reflektantje naj vpošljejo tozadavne oferte na obratno ravnateljstvo juž. železnice, odd. III-4 v Ljubljani.

Ljubljanske novice.

Ij 1. decembra, na praznik ujedinjenja priredi ljubljanska sekcija Udruženja jugoslovanskih novinarjev slavnostni koncert. Poleg ugledne sopranistkinje ge. Pavle Lovsetove ter orkestra Dravske Divizije nastopi več ljubljanskih pevskih zborov. Prvemu delu večera, namreč slavnostnemu koncertu, bo sledil drugi neprisiljen del z različnim sporedom. Prepričani smo, da bo ta koncert novinarskega udruženja na praznik našega ujedinjenja zbirališče zastopnikov vseh uradnih, kulturnih, trgovsko-obrtniških in drugih narodnih krogov.

Ij Sodalitatis ss. Cordis Jesu za ljubljansko mesto bo imela shod v sredo, 23. t. m. ob 5. uri popoldne v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne. Predaval bo vseučiliški profesor msgr. dr. Josip Ujčić o nekaterih moralnih problemih.

Ij Prosveta frančiškanske župnije. Danes v torek, dne 22. oktobra, se vrši v društvenem lokal občni zbor Prosvete frančiškanske župnije po navadnem dnevnem redu. Začetek ob 8 uri zvečer. Pred občinim zborom predava Vekoslav Vrtovec o predmetu »Živa beseda«. — Vabimo vse članice in člane ter prijatelje naše organizacije,

da se predavanja in obnega zbora v obilnem številu udeležijo. —

Ij Rokodelski dom. Pevski zbor kat. društva rokodelskih pomočnikov ima pevsko vajo v sredo, dne 23. novembra, točno ob 8. uri zvečer. Vsi gg. pevci naj se vaje prav zanesljivo udeležijo.

Ij »Ljubljana«. Drevi ob osmih nujna odbojna seja.

Ij Dijaki zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Kakor prejšnja leta, bo tudi v tekočem šolskem letu posvečala Glasbena Matica vso svojo pažnjo dijaškemu zboru. Radi tega vabi vso našo mladino, da se odzove temu vabilu ter redno in točno poseđa vaje dijaškega zbora. I. pevška vaja se vrši v torek, dne 22. t. m. od pol 8. do pol 9. ure zvečer v prostorih Glasbene Matice v Gosposki ulici št. 8, pritičije, soba št. 17. (K)

Ij Novoizvoljeni kuratorji mestnega dekliskega liceja je imel prvo sejo pod predsedstvom župana dr. Perića v soboto, dne 19. t. m. v mestni posvetovalnici. Za podpredsednico je bila izvoljena Franja Tavčarjeva, za poročevalca pa licejski ravnatelj Jug. Po običajnem dnevnem redu in po rešitvi nekaterih osebnih zadev je poročal ravnatelj Jug o stanju liceja glede učil in učnih pripomočkov. V tem oziru je šola naravnost v sramotnem stanju. Prejšnji liberalni gospodarji so tudi na šolskem polju gospodarili samo — z jezikom. Svojo šolsko »naprednost« so pokazali najbolj s tem, da so spravili licejskega ravnatelja v sramotno odvisnost od zadnjega magistratnega pisarja, brez čigar dovoljenja ni smel kupiti niti — metla. Bil je res skrajni čas, da so prišli v kuratorji proti volji »Jutrovec« tudi »klerikalc«. Le na ta način je upati, da pride licej do opreme modernega učnega zavoda, učno osebje pa do svojih pravic in svojega ugleda. Liberalni magistratni mogoci so jih namreč doslej smatrali za svoje politične robotnike. Pravno razmerje učnega osebja na zavodu je nejasno, po statutu je gotovo, da niso mestni uslužbenci. Čigavi so tedaj? Prejšnji občinski odbor se za take »bagatele« sploh ni brigal. Sedaj je dovolil obč. svet mestnim uslužbencem nahavno prispevke in če bi sedanja večina tako umevala svojo »naprednost« kakor liberalci, kakšne posledice bi imelo to lahko za licejske uslužbence? Dr. Triller hoče organizirati odsek za preiskavo prejšnjega obč. gospodarstva. Prav, dela bo imel dovolj!

Ij Ljubljanska porota. Včeraj je bil obsojen radi prekrščenja silobrana na 8 mesecev ostrga zapora Miha Priškovec, ki je 10. julija v Mengšu ustrelil svojega brata Franceta. Vprašanje na umor in uboj so porotniki zanikali.

Ij Nesreči. Mestni nadlovec 72 letni Rajko Sevnik je padel na stopnicah in si zlomil levo roko. — Med delom se je 23 letni Vinko Zgajnar iz Orlove ulice 11 uskal v deono nogo.

Ij Ukraden je bil med 6. in 7. t. m. na posetu Josipa Koslerja v Lipah na Barju paot. 14 do 16 kg težak. Tatovom je policija že na sledu. Ij Izgubila se je denarnica z vsebino K 300 in pokojninskim potrdilom od t. ravnateljstva. Pošten najditelj naj jo prinese v upravo »Slovenec«.

Prosveta.

pr Danes koncert znanega prvega baritonista moskovskega gledališča, sedaj prvega baritonista belgrajskega gledališča, Holodkova s sodelovanjem zagrebške primadone Vesel-Pollia. Na klavirju spremlja prof. Ruč.

pr Cerkvni koncert pri frančiškanih v dnevih 20. in 21. novembra s P. H. Sattnerjevo »Asumpelio« se je sijajno obnesel. Delo samo je pravzaprav čisto novo, neprimerno boljše samo zase, kot je bilo prej, mogočnejša, silovitejša glasbena tvorba je to; zlasti pa se odlikuje po sijajni, bujni, življenja in krasnih domislekov polni instrumentaciji. Zbori so bili izborni, med solisti se je posebno odlikovala ga. Lovsetova; poslušavec obkralj veliko število, ki so z očitnim užikom sledili razvoj plemenite skladbe. Skladatelj se s svojim zborom vred lahko ponaša z blestecim celotnim uspehom, ki je stal veliki truda in dela, pred vsem pa neverjetne odločnosti, ki je ni bilo strah izvesti tudi najbolj radikalne operacije na lastnem mesu, ker je tako zahtevalo višje, dozorelo umetniško spoznanje. Toliko za danes. Natančnejše poročilo sledi. K.

Katoliški vestnik.

c Kratke duhovne vaje, ki se pričnejo dne 10. dec. ob 10. uri in se končajo popoldan dne 11. dec. t. l., se bodo vršile v Mar. Nazarij pri Mozirju v prvi vrsti za »Orlec Sav. okrožja« pa tudi za vse fante v Gor. in Spod. Sav. okrožja pe se zanimajo za naše organizacijo. — Pred. gg. župniki se naprošajo, da prijavijo število udeležencev župniškemu uradu v Mar. Nazaretu vsaj do 5. decembra, da se bodo stanovanja preskrbela. Za hrano a bodo morali udeleženci sami skrbeti.

Učiteljski vestnik.

Slomškova zveza. Odborova seja se vrši v četrtek popoldne ob 5. uri v tajništvo. V soboto bo zborovala podružnica ljubljanske okolice. Dopolne ob 10. uri hospitacija na Pomožni šoli pri gosp. Ani Lebarjevi, popoldne predavanje in zborovanje v Mostah Začetek ob 2. uri. K obilni udeležbi vabi Janko Bajec, t. č. predsednik.

Orlovski vestnik.

Sentpeterski Orel v Ljubljani vabi člane, da se udeležijo danes zvečer ob 8. uri telovadbe za vaje, katere se proizvaja na Miklavževem večeru. V sredo zvečer redni fantovski večer in razgovor o Miklavžu.

Orel sv. Jakob Danes v torek točno ob 8. uri zvečer fantovski večer. Ker je napovedana okrožna revizija, se ga vsi člani zanesljivo udeležijo. Točno ob pol 8. uri je odborova seja. Bog živi! — Predsednik.

Kaj je Etrafluid - to se zna! Lekarnar Feller - Stubica!

TOGIG-KRAMAT

IMAJO SVETO:
VEN SLOVE-
PRISTNE EDI-
NO Z ZNAMKO:
"TOGIG"

ALOMA-ATEUE

TVORNICA:
ANGEL
HRIBAR
SLOVENIGRADEC

Tajnika za popoldanske ure rabi Zadruga tesarskih mojstrov za Slovenijo v Ljubljani. Plača po dogovoru. Zglasiti se je pri F. RAVNIKAR, Ljubljana, Linhartova ulica 25. 4252

Zahvala.

O priliki smrti naše pri-
srčno ljubljene bčerkice, oziro-
ma matere in sestre, gospe

Marije Miklavc roj. Janša

se iskreno zahvaljujemo za
obilno sočutje in častno
spremljanje pri pogrebu, oso-
bito še preč. duhovščini, sl.
pevskemu zboru za gniljive
žalostinke, kakor tudi ljub-
kim šolskim gojenkam za
krasno cvetje in vence.

Vsem skupaj: prisrčna
hvala! 4243

Zalujoči ostali.

Sprejme se
učenec in blagajničarka,
ki bi bila obenem zajutrkovalna markerka.
Kavarna STRITAR.
Vidovdanska cesta št. 2.

Razpisuje se služba
obč. tajnika in organista
v Sodražici. — Plača mesečno 1700 kron,
poleg tega prosto stanovanje in šolnina.
Ponudbe sprejema županstvo v Sodražici.

Velika kemična tvornica traži
za što skoriji nastup
vrsnog kemičara
koji je apsolvirao študije, te
raspolaga nekom praksom. Ne-
ka se javljaju samo Jugosla-
veni, koji osim srpsko-hrvat-
skog vladaju i njemačkim ev.
i francuskim jezikom. Ponude
slati na upravu pod S.T. 4268.

Strojno mizarstvo na Gorenjskem sprejme
v trajno delo **mizarja** za izdelavo
prvo vrstnega portalov in
amerikanskih miz itd. Stanovanje v hiši.
Ponudbe z zahtevo plače s 50 parsko znam-
ko je poslati na upravu »Slovenca« pod
šifro »Mizar 4235«.

Stanovanje!
Zamenja se stanovanje z dvema sobama
in kuhinjo v sredini mesta z enakim sta-
novanjem na periferiji. — Naslov pove
uprava »Slovenca« pod št. 4270.

Sprejemem takoj več
čevljarjskih pomočnikov
za navadna dela. Plača od para od 50 do
80 kron. Delo trajno. Nastop takoj. Maks
Pečnik, tvornica čevljev, Gameljue nad
Ljubljano.

SALAME

I. vrste

ново blago

popolnoma godno
dob va se povsodi

Prva hrvatska tvornica salam,
sušenega mesa la masli

M. Gavrilov & sinovi, d. d.
Petrinja.

Naprodaj je hrastov, z opeko krit, s
kamnitimi podstavki in z železom vezan
kozelec z 12 okni, zraven kolodvora
v Kamniku. Cena nizka. —
Poizve se pri ANT. LAP, vrtnar, Šutna,
Kamnik. 4261

Spalne oprave: ena politirana
črešnjava s
psiho, dalje hrastove masivne, kompl. z
modroci, otomane in kuhinjske oprave
naprodaj po nizkih cenah pri IVANU
ANDLOVIC, Kolizej, Ljubljana, Gospo-
svarska cesta. 4262

Večje industrijsko podjetje v prijaznem kraju na deželi usnjarske stroke
išče dva samostojna knjigovodji
ter obenem korespondenta, zmožna slovenščine, nemščine, po možnosti
tudi srbohrvaščine. Za stanovanje je preskrbljeno.
Reflektira se samo na resne in dobre moči. Plača po dogovoru. Mesto
trajno. — Sprejmejo se tudi za to delo event. samostojne ženske moči.
Ponudbe s sliko, prepisi spričeval in referencami pošljejte naj se na
upravništvo »SLOVENECA« pod šifro »200«. 4269

**Začasna delavska zavarovalnica zoper nezgode in
okrajna bolniška blagajna za Slovenijo v Ljubljani**
nameravata zgraditi
v Ljubljani na stavbišču ob Miklošičevi cesti nasproti južni palači
skupno uradno poslopje
in razpisujeta

za pridobitev načrtov javen natečaj,
ki je omejen na arhitekta, prebivajoče v kraljevini Srbov, Hrvatov
in Slovencev. Udeležiti se morejo tudi inozemski arhitekti, morajo
pa biti jugoslovanske narodnosti.

Osnutki, ki jih je v zmislu razpisanega programa in pogojev
izdelati v merilu 1 : 200, morajo biti izročeni do dne 15. januarja 1922
ob dvanajstih urah gradbenemu odseku v Ljubljani, šolski drevored 2,
I. nadstropje, v zapečatenih ovojih z geslom.

V presojevalno komisijo so izvoljeni sledeči gospodje:
Ing. Anton Klinar, gradbeni direktor kot predsednik.
Dr. Demeter Bleiweis, šefzdravnik okrajne bolniške blagajne.
Ing. Jaroslav Foerster, namestnik ravnatelja tehniške sred-
nje šole.

Ing. Ciril Koch, mestni višji gradbeni svetnik.
Ivan Kocmur, ravnatelj okrajne bolniške blagajne.
Dr. ing. Alojzij Král, univerzitetni profesor.
Ing. Matko Prelovšek, mestni višji gradbeni svetnik.
Dr. Anton Sagadin, ravnatelj delavske zavarovalnice.
Ing. Viktor Skabernè, višji gradbeni svetnik.
Vsi stanujoči v Ljubljani.

Za osnutke, ki jih bo presojevalna komisija spoznala za naj-
boljše, so določene tri nagrade, in sicer:

- I. nagrada v znesku 10.000 dinarjev.
- II. nagrada v znesku 7.000 dinarjev.
- III. nagrada v znesku 5.000 dinarjev.

Za eventualni nakup nadaljnjih treh osnutkov, ki sicer ne bi
bili odlikovani, pač pa od presojevalne komisije v nakup priporočeni,
je določenih trikrat po 2500 dinarjev.

Za izgotovitev konkurenčnih načrtov potrebne pripomočke,
razpisne pogoje in druge podatke dobijo zainteresenti poštine prosto
pri podpisnem gradbenem odseku.

V Ljubljani, dne 14. novembra 1921.

**Gradbeni odsek Delavske zavarovalnice zoper
nezgode in Okrajne bolniške blagajne.**

4181

Velika fabrika kemične industrije

traži nastupom
čim prije

iskusnog mašinistu

(Maschinen-
meister)

za vogjenje svojih velikih radiona. Poznavanje srpsko-hrvatskog, ili dru-
gog slavenskog jezika, kao i njemačkog jezika je potrebno. Opširne po-
nude sa prepisima svjedodžaba i referencama neka se pripošalju pod
šifrom B. S. 4266 na administraciju lista »SLOVENECA«.

Knjigovodja, samostojen bilančnik

z večletno prakso, samostojen delavec, kateri obvlada per-
fektno slovenski, italijanski in nemški jezik ter zamore
predložiti prvovrstne reference, se takoj sprejme. Izborna
plača, hrana v hiši. — Ponudbe pod »Sijajna bodočnost«
na Aloma Company, anončna družba z o. z, Ljubljana, Kon-
gresni trg 3. 4241

FRANC JAGER

nadzornik južne železnice v pok.

v ponedeljek, dne 21. novembra mirno v Gospodu zaspal.
Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo, 23. no-
vembra ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti Sv. Petra nasip
št. 57 na pokopališče v Štepanji vasi.
V Ljubljani, dne 21. novembra 1921.

OBITELJ BATTESTIN.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani 4259

Izboren kontorist

ali kontoristinja, izurjena v fakturiranju, naročevanju in
ekspediciji, z znanjem slovenskega, nemškega in ev. itali-
janskega jezika se takoj sprejme. — Ponudbe pod »Živ-
ljenska namestitve« na Aloma Company, anončna družba
z o. z., Ljubljana, Kongresni trg 3. 4242

Prva bosanska tvornica amonične sode
d. d. u Lukavcu, Bosna traži sa nastupom čim prije
jednog iskusnog
majstora za bušenje kamena (Bohr-
meister)
za pogon svog kamenoloma. Potrebno je znanje pneumatičkog bušenja
te racionalno iskorišćivanje kamenoloma. Cijenjene ponude neka se pri-
pošalju sa referencama ravnateljstvu fabrike sode u Lukavcu. 4267

P. MAGDIĆ & CO LUBLJANA

NASPROTI GLAVNE POŠTE

DOSPELE ZADNJE NOVOSTI

svilene triko-obleke od K 2600.—	
vojnene obleke	1600.—
kostumi	2800.—
plašči	1900.—
angl. flanel bluže	195.—
svilene bluže	750.—

Velika izbira svil. trikot oblek, večerne obleke iz kineškega krepa in svile.
Pletenine, zimsko perilo, rokavice, nogavice. — Vsi modni predmeti.

JUGOSLOVANSKA BANKA d. d.

MENJALNICA v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 26.

Uklaja konzorcij »Slovenca«.

Odgovorni urednik Mihael Muškerc v Ljubljani.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Deln. glavn. K 200.000.000. Centi a d v Os je u. Rezerve K 50.000.000.

Kupuje in prodaja devize in valute najkulantnejše.

Obreštuje vloge na hranilne knjžice in na tekoči račun po najvišji obrestni meri.